

23.9.2022

Asia:

Lausuntopyyntö ehdotuksesta perusopetuksen 6. vuosiluokan lukuvuosisarviointin kriteereiksi

OPH 3633-2022

Mikä on näkemyksenne kriteeriluonnosten selkeydestä?

Vastauksemme koskee matematiikan ja ympäristöopin kriteerejä.

Mielestämme kriteeriluonnosten muotoilussa oli paljon tulkinnanvaraa, erityisesti ympäristöopin osalta.

Ovatko osaamisen kuvausten jatkumot arvosanasta 5 arvosanaan 9 johdonmukaisia?

Vastauksemme koskee matematiikan ja ympäristöopin kriteerejä.

Kuvaukset eivät kaikkien tavoitteiden osalta ole johdonmukaisia. Osaamisen kuvaukset arvosanalle yhdeksän ovat monen tavoitteen kohdalla niin vaativia, että on vaikea kuvitella, mitä vielä enemmän oppilaalta odotetaan arvosanan kymmenen saamiseksi.

Miten mielestänne oppiaineiden arvosanojen 5 kriteeriluonnokset kuvaavat välttäviä tietoja ja taitoja?

Vastauksemme koskee matematiikan ja ympäristöopin kriteerejä.

Osaamisen kuvauksissa arvosanalle viisi käytetään usein sanaa ”ohjattuna” ilman, että tarkennetaan, mitä sillä tarkoitetaan. Jää arvailun varaan, mitä tietoja ja taitoja oppilaalta vähintään vaaditaan arvosanan viisi saamiseksi.

Antavatko kaikki arvosanojen kriteerit riittävän tuen oppilaan kuudennen vuosiluokan lukuvuosisarviointiin

Vastauksemme koskee matematiikan ja ympäristöopin kriteerejä.

Mielestämme kriteerit eivät anna riittävää tukea, koska varsinkin hyvän ja kiitettävän arvosanojen kuvauksissa vaatimukset ovat todella haastavia. Lisäksi epäselväksi jää se, mitä arvosanan viisi saamiseksi edellytetään.

Yleisiä kommentteja kriteeriluonnoksista.

Vastauksemme koskee matematiikan ja ympäristöopin kriteerejä.

Matemaattisten Aineiden Opettajien Liiton perusopetuksen toimikunnan huomioita ja nostoja kriteeristöön liittyen:

MATEMATIIKKA

Yleisiä huomioita

- Mitä 5:n kriteereissä toistuva “osaa ohjattuna” tarkoittaa. Riittääkö, että toistaa opettajan sanelemana laskun vai tarkoittaako ohjaavaa tehtävää? Tuleeko matematiikasta oppiaine, jonka pääsee tarvittaessa helposti läpi?
- Osaaminen tuntuu jäävän pintapuoliseksi, ja oppilas joka 6.lk täyttää kriteerejä ei välttämättä enää 7.lk yllä vastaaviin arvosanoihin.
- Erityisesti kiitettävän arvosanan (myös 5:n) kriteereissä on päällekkäisyyttä yläkoulun tavoitteiden kanssa. Tulisiko 6.lk:n kriteereissä painottaa enemmän perusosaamisen vahvistamista?

T2

- Arvosana 9: ”Oppilas osaa kuvailla ja selittää, mistä hänen oppimiensa asioiden väliset yhteydet johtuvat.” Jää epäselväksi mitä oppimisiensa välisiä yhteyksiä tarkoitetaan.

T3

- Eikö arvosanan 7 kohdalla tulisi osata jo joitakin perusteluja päätelmilleen? Osaako kuudesluokkalainen arvioida perustelujensa mielekkyyttä? Riittäisikö pohdinta?

T4

- Onko kaikilla oppilailla käytössä konkretiavälineitä ja viestintäteknologiaa, jotta vaatimukselle useille eri ilmaisukeinoille olisi pohjaa? Onko tilanteeseen sopiva ilmaisukeino kiitettävää osaamista?

T5

- Onko alakoulun luokilla riittävästi ongelmanratkaisutaitoja kehittäviä tehtäviä, jotta sen osaamista voidaan mitata?

T7

- Arvosanan 8 kuvaus mieluummin muodossa: ”Oppilas ymmärtää matemaattisten käsitteiden ja merkintöjen merkityksen ja osaa käyttää niitä.”
- Ovatko arvosanojen 8 ja 9 kuvaukset oikein päin? Onko ymmärrys korkeampaa osaamista kuin osata tuottaa?

T8

- Ovatko kuvaukset arvosanoille 8 ja 9 oikein päin? Onko ymmärrys korkeampaa osaamista kuin sujuva käyttö?

T9

- Riittäisi, että oppilaalla on tieto ja ymmärrys negatiivisten lukujen olemassa olost ja käyttökohteista. Kiitettävän arvosanassa voisi olla myös yksinkertaisia arkielämään kytkeytyviä laskuja, esim. lämpötilaan liittyen.

- Arvosanan 8 kriteereissä sanotaan: ”Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja laskutoimituksissa.” Tähän olisi hyvä tarkentaa millaisia laskutoimituksia tarkoitetaan.

T10

- Arvosana 5: ”Oppilas osaa ohjattuna pohtia matemaattista ajatteluaan ja samaansa tulosta.” Mitä kriteerillä halutaan mitata?
- Arvosana 8: Mitä kriteerillä halutaan sanoa?
- Arvosana 9: ”Oppilas osaa muokata laskulausekkeen helpommin päässä laskettavaan muotoon hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia.” On selkeä kuvaus osaamisesta.

T11

- Useissa muissa kohdissa mainitaan 5:n kriteereissä, että oppilaan tulee osata ohjatusti. Tässä hyväksytyyn suoritukseen vaatimus on huomattavasti korkeampi, ei vaikuta olevan linjassa aiempaan nähden.
- 7:n kriteereissä taas sanotaan, että tulee ohjatusti osata käyttää mittakaavaa.
- Arvosana 5: ”Oppilas tunnistaa ja nimeää yleisimmät geometriset kuviot ja kappaleet. Oppilas osaa piirtää geometrian peruskäsitteet. Osaa piirtämällä suurentaa tai pienentää kuviota.” Miten piirretään peruskäsitteet?
- Arvosana 7: ”Oppilas osaa päätellä avaruuskappaleen sen tasoon levitetystä vaipasta. Oppilas ymmärtää ohjattuna pisteen, janan, suoran ja kulman väliset yhteydet. Oppilas osaa ohjatusti käyttää mittakaavaa määrittellessään kuvan ja todellisen esineen tai kuvion mittoja.” Miten ymmärretään ohjattuna? ja mistä yhteyksistä on kyse?
- Arvosana 9: ”Oppilas osaa määrittää/valita tilanteeseen sopivan mittakaavan piirtäessään pienennöksiä ja suurennoksia kuvioista ja kappaleista.” Millaisessa tilanteessa?

T12

- Mitä tässä mitataan? Pituutta? Matkaa? Mitä ovat yleisimmät mittayksikkömuunnokset?

T13

- Miten todennäköisyyksiä on tarkoitus ilmaista, prosentteinako? Prosenttien osaamista ei muutoin vaadita, eikä ole tarvettakaan.
- Onko tyyppiarvojen vaatiminen tässä vaiheessa tarpeellista ja mielekästä?
- Käytetäänkö alakouluopetuksessa kaikkia tässä esitettyjä käsitteitä.
- Onko kriteerit liian vaativia suhteessa päättöarvioinnin kriteereihin?

T14

- Ohjelmoinnin opetus osana matematiikan opetusta eriarvoistaa oppilaita sekä ala- että yläkouluissa.

YMPÄRISTÖOPPI

T5

- Erityisesti 9:n kriteerit todella vaativat.
- Onko kouluilla resursseja toteuttaa opetusta, joka ylittää kriteeristön asettamiin vaatimuksiin?

T7

- 9:n kriteereissä mainitaan: "Oppilas osaa kuvailla ja selittää useiden teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden käyttökohteista."

o Mitä tarkoittaa teknologiset sovellukset tässä?

o Kuinka monta on useiden?

o Kuinka syvällisesti sovelluksen toimintaperiaate tulisi hallita?

T11

- Miten arvioidaan, työskenteleekö oppilas ergonomisesti?
- Onko ergonomisen työskentelyn vaade oikeassa kohdassa?

T14

- 9:n kriteereihin voisi lisätä: "Osaa muotoilla ja muokata tietolähteistään saatua tietoa ymmärrettäväksi kokonaisuuksiksi". Helposti oppilaat ottavat tietoa valmiina jäsentelemättä sitä omaan tarkoitukseen sopivaksi.

T17 (fysiikka)

- Kriteeristö on huomattavan vaativa ja laaja. Tästä esimerkkinä arvosanan 9 kuvaus: "Oppilas osaa havainnoida, tutkia, kuvailla ja selittää arjen, luonnon ja teknologian ilmiöitä käyttäen fysiikan käsitteitä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa selittää, miten energian säilymisen periaate ilmenee erilaisissa annetuissa tilanteissa."

T18 (kemia)

- olomuodon muutokset sopivat paremmin fysiikan puolelle
- veden kiertokulku ja veden kemiallinen rakenne hyviä tavoitteita
- Melko haastavia tavoitteita arvosanan 9 kuvauksessa. Riittäisikö, että tutkitaan, pohditaan ja etsitään tietoa yhdessä? Opetellaan tekemään tutkimuksia ohjeiden mukaan ja toimimaan yhdessä työparin kanssa. Olisiko hyvä keskittyä havaintojen tekemiseen ja niiden kirjaamiseen?

Tarja Ylivuori

MAOL ry puheenjohtaja